

1950 m. birželio 22–23 d. Vilkaviškio r. (dabar – Vilkaviškio r. sav.) Žiūrių-Gudelių k. apylinkėse, pelkėtoje vietoje netoli Žiūrių ežero, MGB vidaus kariuomenės 353-iojo šaulių pulko kareiviai kartu su stribais vykdė karinę čekistų operaciją, kurioje dalyvavo 67 šaulių pulko kareiviai ir 4 karininkai, 30 stribų ir 7 operatyviniai darbuotojai. Partizanams nukovus MGB vidaus kariuomenės seržantą ir eilinį, birželio 23 d. naktį į pagalbą buvo atsiųsti dar 33 šaulių pulko kareiviai. Per kautynes žuvo Tauro apygardos štabo narys **Juozas Tamaliūnas-Stumbras**, Vytauto rinktinės vadas **Anzelmas Algimantas Matūnas-Neptūnas**, partizanai **Vygandas Matūnas**, **Jonas Raulinaitis-Lokys** ir **Juozas Žemaitis-Kantas**.

Žuvusiųjų palaikai niekinti Šakiuose, Marijampolėje. Vėliau užkasti Marijampolės šiukšlyne.

Pietų Lietuvos partizanų sritis, Atlasas: Dainavos ir Tauro apygardos, Vilnius: LGRTC, 2008, l. 148-149.

JUOZAS TAMALIŪNAS-STUMBRAS

1919 03 19–1950 06 23

Juozas Tamaliūnas gimė 1919 m. kovo 19 d. Gyveno Šakių aps. Jankų vls. Degučių k. su tėvu Juozu Tamaliūnu ir žmona Marcele Petrulionyte-Tamaliūniene¹.

Nuo 1945 m. sausio mėn. Žandaro būrio partizanas. Stirnos bataliono (nuo 1945 m. rugpjūčio 15 d. – Tauro apygardos Stirnos rinktinės, 1946 m. sausio 31 d. pervadintos Žalgirio vardu) vadas. Apygardos štabo narys.

Tėvo sodyboje buvo įrengtas Stirnos rinktinės štabas, kuriame 1945 m. lapkričio 20 d. žuvo rinktinės vadas Bronius Abramavičius-Spyglys, būrio vadas Stasys Grigaitis-Aras, Stirnos rinktinės partizanai Albinas Klimas-Tauras ir brolis Jonas Tamaliūnas-Kardas (g. 1921 m. vasario 9 d.²), taip pat J. Tamaliūno tėvas (g. 1863 m. gruodžio 24 d.³).

Žmona Tauro apygardos partizanų ryšininkė Marcelė Tamaliūnienė-Stumbronė (g. 1921 m. vasario 1 d.) suimta 1947 m. sausio 26 d. Karo tribunolo nuteista ir išvežta į Sevpečlagą (Komija). Paleista grįžo į Lietuvą.

1999 m. gegužės 12 d. J. Tamaliūnui pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 1999 m. gegužės 20 d. įsakymu jam suteiktas vyresniojo puskarininkio laipsnis (po mirties).

ANZELMAS ALGIMANTAS MATŪNAS-NEPTŪNAS

1923 01 11–1950 06 23

Anzelmas Algimantas Matūnas gimė 1923 m. sausio 11 d. Šakių aps. Lekėčių vls. Šėtijų k. Viktoro ir Onos Matusevičių šeimoje. Buvo vyriausias vaikas šeimoje. Anksčiau neteko motinos (mirė 1935 m.). Tėvas priklausė Lietuvos šaulių sąjungai, buvo aktyvus Lekėčių krašto visuomenininkas. Dirbo Šėtijų k. pradžios mokyklos vedėju, vėliau – Sirvydų k. mokyklos mokytoju. 1938 m. visoje Lietuvoje inteligentijai ėmus lietuvininti savo pavardes, Matusevičių šeima tapo Matūnais.

A. A. Matūnas mokėsi Eiciūnų (Paežerėlių vls.) pradžios mokykloje, Vilkijos (Kauno aps.) gimnazijoje. 1943 m., dar nebaigęs gimnazijos, vedė Salomėją Skaisgirytę ir ėmėsi ūkininkauti tėviškėje.

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai A. A. Matūnas tapo partizanu. Po 1946 m. kovo 5 d. raportu „Dėl kautynėse žuvusių partizanų“ jis pasirašė kaip Tauro apygardos Vytauto rinktinės 2-osios kuopos 3-iojo būrio vadas. 1947 m. sausio 30 d. Vytauto rinktinės 2-osios kuopos vado Algirdo Leonavičiaus-Vyties rašto „Pasyvių kovotojų būrių vadams dėl lėšų spaudos leidiniui „Laisvės žvalgas“ ir partizanų šeimoms rinkimo“ nuorašą patvirtino kaip Vytauto rinktinės vado adjutantas ir šias pareigas ėjo iki 1948 m. pabaigos.

1949 m. kovo 21 d. Tauro apygardos vado Aleksandro Antano Grybino-Fausto įsakymu Nr. 8 Žalgirio rinktinės vado adjutantas A.A. Matūnas-Neptūnas, jam pačiam prašant, buvo grąžintas į Vytauto rinktinę ir pradėjo eiti jos vado Vitaliaus Gavėno-Vampyro adjutanto pareigas.

Po 1950 m. balandžio 9 d. Tauro apygardos Vytauto rinktinės įsakymu Nr. 8 Neptūnas pasirašė kaip šios rinktinės vadas.

Tauro apygardos Vytauto rinktinės partizanai ruošia bunkerį. 1949 m. birželio 2 d. Priekyje stovi Tauro apygardos Vytauto rinktinės adjutantas A. A. Matūnas-Neptūnas, partizanė Vėtra ir apygardos vadas A. A. Grybinas-Faustas. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Tauro apygardos Vytauto rinktinės partizanai ruošia bunkerį. 1949 m. birželio 2 d. Keičiasi kibirais Vytauto rinktinės štabo ūkio skyriaus viršininkas Juozas Ališauskas-Klaidas ir Vytauto rinktinės adjutantas A. A. Matūnas-Neptūnas, šalia stovi Vytauto rinktinės partizanė Vėtra. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Tauro apygardos partizanai su Pietų Lietuvos (Nemuno) srities vadovybe. Apie 1950 m. Pirmoje eilėje iš kairės: antras – Vytauto rinktinės vadas A. A. Matūnas-Neptūnas, trečias – srities Visuomeninės dalies viršininkas Konstantas Baliukevičius-Rainys; antroje eilėje iš kairės: pirmas – I. e. Geležinio Vilko rinktinės vado pareigas Antanas Jonas Pužas-Gintaras, antras – I. e. Tauro apygardos vado pareigas Viktoras Vitkauskas-Saidokas, trečias – Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) Tarybos narys ir srities vadas Sergijus Staniškis-Viltis, ketvirtas – Žalgirio rinktinės štabo viršininkas Feliksas Žindžius-Tigras, penktas – neatpažintas partizanas. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Žmona S. Matūnienė kartu su dukra Liucija 1945 m. rugpjūčio 29 d. buvo išstremtos į Permės (Molotovo) sr. Gainų r. Čia gimė antroji duktė Gražina. Visos paleistos grįžo į Lietuvą.

Sesuo Gražina Matūnaitė (g. 1925 m.) buvo Tauro apygardos Žalgirio rinktinės štabo ryšininkė. 1947 m. tapo šios rinktinės partizane. Žuvo 1948 m. vasario 19 d. Šakių aps. Lukšių vls. Agurkiškės k. apylinkių miške kartu su dviem bendražygiais.

2002 m. gegužės 14 d. A. A. Matūnui (kaip Matusevičiui) pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2002 m. gegužės 30 d. įsakymu jam suteiktas majoro laipsnis (po mirties).

VYGANDAS MATŪNAS

1930–1950 06 23

Vygandas Matūnas gimė 1930 m. Šakių aps. Paežerėlių vls. Eiciūnų k. Viktoro ir Onos Matusevičių šeimoje.

A. A. Matūno brolis. Partizanavo tik dvi savaites.

JONAS RAULINAITIS-LOKYS

1925 06 07–1950 06 23

Jonas Raulinaitis gimė 1925 m. birželio 7 d. Marijampolės aps. Antanavos vls. Kazlų Rūdos mstl. Marijonos Raulinaitytės šeimoje⁴.

Nuo 1944 m. Stirnos bataliono (nuo 1945 m. rugpjūčio 15 d. – Tauro apygardos Stirnos rinktinės, 1946 m. sausio 31 d. pervadintos Žalgirio vardu), vėliau – Vytauto rinktinės partizanas.

2000 m. rugsėjo 22 d. J. Raulinaičiui pripažintas kario savanorio statusas (po mirties).

JUOZAS ŽEMAITIS-KANTAS

1922–1950 06 23

Juozas Žemaitis gimė 1922 m. Marijampolės aps. Šilavoto vls. Gričiukų k. Tauro apygardos Vytauto rinktinės partizanas.

Paminklas 1950 m. birželio 23 d. Žiūrių ežero prieigose žuvusiems Tauro apygardos štabo nariui J. Tamaliūnui-Stumbrui, Vytauto rinktinės vadui A. A. Matūnui-Neptūnui, partizanams V. Matūnui, J. Raulinaičiui-Lokiui ir J. Žemaičiui-Kantui atminti. Bendras paminklo ir įrašo jame vaizdas. Vilkaviškio r. Pilviškių sen. Žiūrių-Gudelių k. Žiūrių ežero pakrantė. Atidengtas 2003 m. R. Rusteikos, V. Šato ir žuvusių partizanų artimųjų rūpesčiu. J. Vaitkaus nuotr., 2005 m.

¹ Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA)

² Lietuvos valstybės istorijos archyvas (LVIA)

³ LCVA

⁴ LVIA